

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 197/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. B., zastúpeného advokátkou JUDr. Alžbetou Čalfovou, Tatranská Lesná 10, Vysoké Tatry, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 49/2010 a jeho rozsudkom zo 7. novembra 2012 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 22/2013 a jeho rozsudkom zo 17. júna 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2013 doručená sťažnosť Ľ. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 49/2010 (ďalej aj „napadnutý postup okresného súdu“) a jeho rozsudkom zo 7. novembra 2012 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 22/2013 a jeho rozsudkom zo 17. júna 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ (otec maloletého dieťaťa narodeného mimo manželského zväzku) bol v procesnom postavení odporcu účastníkom konania o určenie otcovstva a o určenie výživného pre maloleté dieťa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 49/2010. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 49/2010 z 21. januára 2011 rozhodol tak, že sťažovateľ je otcom maloletého dieťaťa, a určil výšku vyživovacej povinnosti sťažovateľa voči maloletej takto: *„od 01. 03. 2007 do 28. 02. 2010 vo výške 140 € mesačne a od 01. 03. 2010 nad'alej vo výške 90 € mesačne so splatnosťou do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky. Súčasne určil dlh zročného výživného od 01. 03. 2007 do 21. 01. 2011 výškou 6 030 €, ktorý povolil odporcovi zaplatiť v mesačných splátkach po 100 € spolu s bežným výživným pod následkom straty výhod splátok. Súčasne navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.“*

Proti tomuto rozsudku (v časti výživného a trov konania) podala navrhovateľka odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o výživnom, o dlhu výživného a o trovách konania zrušil a vec vrátil na nové konanie. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 49/2010 zo 7. novembra 2012 rozhodol tak, že zaviazal sťažovateľa platiť na maloleté dieťa *„v období od 19. 02. 2007 do 31. 08. 2010 po 120 € mesačne, od 01. 09. 2010 po 100 € mesačne, ktoré výživné je splatné vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca predom navrhovateľke. Zročné výživné za obdobie od 19. 02. 2007 do 07. 11. 2012 v čiastke 5 820 € odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke v 3 splátkach – prvú splátku 820 € do 31. 12. 2012, druhú splátku 2 500 € do 31. 12. 2013 a tretiu splátku 2 500 € do 31. 12. 2014.“*. Zároveň zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 1 230,11 €.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu v zákonnej lehote podali odvolanie sťažovateľ aj navrhovateľka. Navrhovateľka preto, lebo výživné považovala za nízke a nedostatočné, sťažovateľ preto, že namietal procesné nedostatky (napr. neukončenie dokazovania), namietal opätovné nepreukázanie dôvodov hodných osobitného zreteľa a napokon namietal aj výšku trov konania priznaných navrhovateľke.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 23 Co 22/2013 zo 17. júna 2013 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že *„odporca je povinný platiť výživné na maloletú... od 19. 2. 2010 do 31. 8. 2010 vo výške 200 €, od 1. 9. 2010 do 30. 4. 2012 150 € mesačne a od 1. 5. 2012 naďalej vo výške 200 €.*

Dlh zročného výživného za obdobie od 19. 2. 2010 do 17. 6. 2013 vo výške 4 621,43 € povoľuje odporcovi zaplatiť v mesačných splátkach po 150 € splatných spolu s bežným výživným.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške vyčíslenej v písomnom vyhotovení rozsudku k rukám JUDr. D. S. “.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, pokiaľ ide o výroky o náhrade trov prvostupňového, ako i odvolacieho konania, v ktorom namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v tejto časti založené na nesprávnom právnom posúdení veci.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza, že *„je 67-ročný invalidný muž, ktorého jediným príjmom (po ukončení pracovno-právneho vzťahu) je starobný dôchodok vo výške 472,30 €. Keďže žije s manželkou v manželstve, príjem manželky je taktiež starobný dôchodok vo výške 268,50 €. Celkove príjem navrhovateľa spolu s manželkou je 740,80 €... Po určenej vyživovacej KS Trnava zo dňa 13. 06. 2013 povinnosti vo výške 200 € + 150 € zročné výživné sa... ocitá v existenčnej núdzi a nedostatku, ktorý ohrozuje jeho život a zdravie, ako aj život a zdravie jeho manželky.“.*

Podľa názoru sťažovateľa postup krajského súdu *„pri posudzovaní a následnom rozhodovaní o odvolaní oboch účastníkov konania sa... javí ako ústavne neudržateľný,*

pretože nie je z ústavného hľadiska prijateľné, aby dobromyseľný účastník právneho vzťahu, dlhodobo invalidný a v súčasnosti starobný dôchodca, ktorý sa od začiatku podaného návrhu správal ústretovo, prišiel o možnosť dôstojnej staroby nielen pre seba, ale aj pre svoju manželku, pretože rozhodnutím odvolacieho súdu ho tento posunul na hranicu živorenia, ba až prežitia“.

Sťažovateľ taktiež poukazuje na porušenie ústavnej zásady rovnosti strán, ktorá sa podľa jeho názoru prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Za nerovnaké postavenie účastníkov konania v tomto súdnom konaní považuje sťažovateľ aj v to, že „od začiatku všetky svoje tvrdenia preukazoval listinnými dôkazmi. Naproti tomu matka maloletej Kristíny nepredložila dodnes dôkazy, na ktorých sťažovateľ trval. Na veľké naliehanie nakoniec predložila nákupné bločky za obdobie od II/12-VI/12, ktoré v žiadnom prípade nekorešpondujú s nevyhnutnými potrebami maloletej.“.

Sťažovateľ ďalej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu argumentuje poukazom na svoj príjem a príjem svojej manželky, konštatujúc, že jeho manželka „je pre maloletú... úplne cudzí človek, no jej príjem má dosah na výživné pre ňu, no v opačnom rade sa do príjmu matky nezapočítava príjem matky navrhovateľky, s ktorou žije v spoločnej domácnosti“.

Za nepravdivé považuje sťažovateľ taktiež tvrdenie krajského súdu, „že výživné na maloletú nedosahuje ani 25 %... nie sú nám známe skutočnosti, z ktorých vychádzal súd... sťažovateľ je poberateľom starobného dôchodku vo výške 470 €“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1) Krajský súd Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 22/2013 v spojitosti s konaním Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 4 C 49/2010 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a nezabezpečil rovnaké postavenie účastníkov v tomto konaní, obe tieto práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR.

2) Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu Trnava zo dňa 17. 06. 2013 v konaní, vedenom pod sp. zn. 23 Co 22/2013 a vec vracia Krajskému súdu Trnava na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil

sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľova námietka, že k porušeniu jeho označených základných práv podľa ústavy došlo postupom krajského súdu (v spojení s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 49/2013) a jeho rozsudkom sp. zn. 23 Co 22/2013 zo 17. júna 2013, ktorým zmenil prvostupňový rozsudok, pričom nezohľadnil ním predloženú argumentáciu o jeho schopnostiach a možnostiach poskytnúť maloletému dieťaťu prisúdené výživné.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv rozsudkom okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ústavný súd poukazuje, na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj urobil), o ktorom bol oprávnený

a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu, ktorý vo veci rozhodol v rámci odvolacieho konania, v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd sa preto, vychádzajúc zo sťažnosti a k nej pripojených písomností, v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či obsah napadnutého rozsudku krajského súdu môže opodstatňovať prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených základných práv podľa ústavy, teda či účinky výkonu právomoci krajského súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ považuje za porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu to, že postupom krajského súdu v predmetnom konaní bola podľa neho odmietnutá jeho faktická a právna argumentácia poukazujúca na rozsah jeho možností a schopností plniť si vyživovaciu povinnosť v sume určenej mu súdom.

V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné,

a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace

s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje na to, že uvedený článok ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa ústavný súd upriamuje pozornosť na podstatnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorej sa okrem iného uvádza:

„Zo správy zamestnávateľa navrhovateľky S., a. s., o výške príjmu navrhovateľky vyplýva, že v roku 2008 od júla do decembra bol jej čistý mesačný príjem 12 815,33 Sk = 425,39 eur, v roku 2009 bol jej čistý mesačný príjem 504,87 eur, v roku 2010 bol jej čistý mesačný príjem 489,79 eur, v roku 2011 bol jej čistý mesačný príjem 474,40 eur a v roku 2012 od januára do apríla bol jej čistý mesačný príjem 859,29 eur, v ktorom je zahrnuté aj odstupné, nakoľko čistý mesačný príjem navrhovateľky bol v apríli 2012 vo výške 1 936,69 eur. Z výpovede navrhovateľky na pojednávaní 15. 12. 2010 vyplýva, že bývajú spolu s matkou, ktorá má 73 rokov a poberá starobný dôchodok 283 eur a náklady na domácnosť 300 eur mesačne. Z výpovede navrhovateľky na pojednávaní 13. 2. 2012 vyplýva, že u zamestnávateľa S. pracuje od roku 2008. V roku 2007 bola nezamestnaná, nebola evidovaná na úrade práce a výdavky na živobytie hradila z peňazí získaných za predaj bytu

v roku 2006 vo výške 1 200 000 Sk = 39 832,70 eur s tým, že v roku 2008 mala rovnaký zárobok ako v roku nasledujúcom. Navrhovateľka vo svojej výpovedi na pojednávaní 18. 5. 2012 uviedla, že návrh na súd podala až po dvanástich rokoch preto, lebo odporca sa jej viackrát vyhrážal, že jej dieťa zoberie. Z dokazovania doplneného odvolacím súdom vyplýva, že navrhovateľka bola práceneschopnou od 1. 5. 2012 do 28. 4. 2013 s tým, že poberala dávky nemocenského poistenia vo výške priemerne 318 eur mesačne. Zo správy zamestnávateľa navrhovateľky S., a. s., z 27. 5. 2013 vyplýva, že s navrhovateľkou bol skončený pracovný pomer 30. 4. 2012 z dôvodu nadbytočnosti zamestnanca. Z jej výpovede v odvolacom konaní vyplynulo, že je i naďalej práceneschopnou s tým, že nemocenské dávky od 1. 5. 2013 už nepoberá a nepoberá ani sociálne dávky. Z lekárskej správy z 12. 6. 2013, vydanjej MUDr. A. T. vyplýva, že navrhovateľke vypísala žiadosť o invalidný dôchodok, ktorá bude posúdená Sociálnou poisťovňou.

Z rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave z 12. 2. 1987 vyplýva, že odporcovi od 7. 1. 1987 bol priznaný invalidný dôchodok vo výške 1 962 Kčs mesačne = 65,13 eur. Z rozhodnutia Obvodného národného výboru Bratislava V z 18. 11. 1986 vyplýva, že odporca bol uznaný občanom s ťažkým telesným alebo zmyslovým postihnutím pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, nakoľko mal podstatne obmedzenú pohybovú schopnosť tak, že nie je schopný dlhšieho státia ani dlhšej chôdze. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 1. 10. 1996 vyplýva, že odporcovi bol od 2 7. 1996 odňatý invalidný dôchodok a zastavená jeho výplata. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo 7. 6. 2007 vyplýva, že odporcovi od 1. 7. 2007 bol zvýšený invalidný dôchodok na 4 728 Sk mesačne = 156,94 eur. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo 6. 6. 2008 vyplýva, že odporcovi bol zvýšený invalidný dôchodok od 1. 7. 2008 na 4 965 Sk mesačne = 164,81 eur mesačne. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 21. 11. 2008 vyplýva, že odporcovi od 20. 10. 2008 bol vyplácaný starobný dôchodok vo výške 11 578 Sk = 384,40 eur mesačne a súčasne od 2. 1. 2009 odňatý invalidný dôchodok. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 12. 1. 2009 vyplýva, že odporcovi bol zvýšený od 1. 1. 2009 starobný dôchodok na 411,20 eur mesačne. Z prepúšťacej správy Fakultnej nemocnice Trnava z 9. 6. 2009 vyplýva, že odporca bol hospitalizovaný od 6. 5. do 9. 6. 2009. Z potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti vyplýva, že odporca bol práceneschopným od 5. 2. 2010. Z prepúšťacej správy FNŠP Žilina vyplýva, že odporca bol hospitalizovaný na ortopedickom oddelení od 5. 2. do 10. 2. 2010.

Zo správy Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 26. 5. 2010 vyplýva, že odporca je v tejto organizácii zamestnaný od 15. 5. 1997. Zo správy uvedeného subjektu vyplýva, že v roku 2006 dosiahol odporca čistý mesačný príjem 558,62 eur, v roku 2007 príjem vo výške 606,30 eur, v roku 2008 vo výške 643,67 eur, v roku 2009 vo výške 732,84 eur a v roku 2010 vo výške 198,07 eur za mesiac január až marec. Zo správy zamestnávateľa odporcu MS SR vyplýva čistý mesačný príjem odporcu v roku 2010 v mesiacoch január, február a august až december 412,05 eur a v roku 2011 vo výške 579,29 eur za mesiace marec až november. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 19. 12. 2011 vyplýva, že odporcovi bol priznaný nárok na nemocenské z dôvodu pracovnej neschopnosti vzniknutej 25. 11. 2011. Zo správy Sociálnej poisťovne zo 16. 12. 2010 vyplýva, že odporcovi bola priznané nemocenské od 13. 12. 2010 z dôvodu pracovnej neschopnosti vzniknutej 3. 12. 2010. Z potvrdenia Ministerstva spravodlivosti SR z 12. 2. 2013 vyplýva, že uvedený zamestnávateľ hodlal skončiť pracovný pomer dohodou k 15. 2. 2013 zo zdravotných dôvodov, ktoré skončenie pracovného pomeru odporca nepreukázal. Z lekárskej správy MUDr. G. H., všeobecnej lekárky pre dospelých, z 18. 1. 2013 vyplýva doporučenie ukončiť pracovný pomer zo zdravotných dôvodov vzhľadom k dlhodobým zdravotným ťažkostiam prevažne na pohybovom ústrojenstve a stavu po operácii pohybového aparátu, v dôsledku ktorého odporca dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať akékoľvek zamestnanie. Z oznámenia Sociálnej poisťovne zo 4. 9. 2012 vyplýva, že 22. 11. 2012 zanikne odporcovi nárok na nemocenské vzhľadom k tomu, že mu uplynie podporné obdobie so začiatkom od 25. 11. 2011. Z PN č. L482092 vyplýva, že odporca bol práceneschopným od 25. 11. 2011 do 22. 12. 2012 a z PN č. L865193 vyplýva, že odporca bol práceneschopným od 18. 1. 2012 do 2. 2. 2012. Z vyjadrenia odporcu vyplýva, že jeho výdavky sú 527,91 eur (nájom 216 eur, elektrina 34,80 eur, inkaso 16 eur, DSS matky 78,50 eur, lieky manželky 60 eur, telefón 20 eur, UPC 16,50 eur, poistenie vozidla 23,82 eur, poistenie domácnosti 2,29, lieky odporcu 60 eur) a starobný dôchodok odporcu je 423,80 eur a jeho manželky 257,30 eur. Z vyjadrenia vyplýva tiež skutočnosť, že odporca zaplatil výživné vo výške 50 eur mesačne od 19. 2. 2010 do vyjadrenia 20. 6. 2012 vo výške 1 350 eur.

Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 28. 4. 2005 vyplýva, že manželke odporcu M. B. od 28. 2. 2005 bol priznaný starobný dôchodok vo výške 4 919 Sk mesačne =163,28 eur.

Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 10. 12. 2009 vyplýva, že manželke odporcu od 1. 1. 2010 bol zvýšený starobný dôchodok na 231,80 eur mesačne. Z potvrdenia Sociálnej poisťovne vyplýva, že manželka odporcu poberala starobný dôchodok od 1. 1. 2007 do 30. 6. 2007 vo výške 5 674 Sk = 188,34 eur, od 1. 7. 2007 do 30. 6. 2008 vo výške 6 029 Sk = 200,13 eur; od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2008 vo výške 6 331 Sk = 210,15 eur, od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009 vo výške 224,90 eur a od 1. 1. 2010 vo výške 231,80 eur mesačne.

Zo správy NOEMI... z 2. 6. 2010 vyplýva, že matka odporcu V. B... je umiestnená v Domove sociálnych služieb od 1. 3. 2010 s úhradou 78,50 eur mesačne, ktoré uhrádza odporca.

Z rozpisu výdavkov na maloletú z 23. 6. 2010 vyplýva, že výdavky na maloletú sú mesačne 409 eur, z toho 350 eur škola (cestovné, školské potreby a pomôcky, príspevok na rodičovské združenie, príspevok na školu v prírode), oblečenie 120 eur a obutie, strava, hygienické potreby, kultúra 250 eur mesačne a 30 eur mesačne záujmová činnosť, mobil a cestovné k lekárovi, Z prepúšťacej správy Národného ústavu reumatických chorôb Piešťany z 25. 11. 2011 vyplýva, že maloletá trpí ochorením juvenilná polyartritída. Zo špecifikácie nákladov na dieťa (č. l. 256) vyplýva, že v roku 2011 boli náklady na maloletú 6 232 eur, mesačne 544 eur, pozostávajúce z cestovného do školy 240 eur/21 eur bývanie 1 266 eur/109 eur, potraviny a drogeria 1 239 eur/110 eur oblečenie a obuv 1 405 eur/117 eur, lieky a zdravotnícke pomôcky 554 eur/52,50 eur, škola a školské pomôcky 175 eur/15 eur, hygiena 258 eur/21 eur, mobil 100 eur/10 eur, internet 280 eur/24 eur, Digi TV 115 eur/9,60 eur a cestovné náklady na liečenia 600 eur/55 eur. Z vyjadrenia navrhovateľke vyplýva špecifikácia nákladov na maloletú v roku 2012 od januára do mája v priemere 639,37 eur a poplatky za bývanie mesačne 174,59 eur, z toho plyn 63,33 eur, električka 31 eur, domová daň 46,66 eur, internet 24 eur a satelit 9,60 eur. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda z 2. 7. 2012 vyplýva, že navrhovateľka aj s maloletou obýva spolu so svojou matkou 4-izbový rodinný dom. Maloletá navštevuje ZŠ v Dunajskej Strede s cestovným do školy 22 až 24 eur mesačne, telefón 10 eur mesačne, internet 24 eur mesačne a Digi TV 9,60 eur mesačne. Raz štvrťročne v dôsledku zhoršeného zdravotného stavu cestuje do Piešťan za lekárom, kde cesta stojí 70 eur x 2, ortopedické pomôcky 7 eur, lieky 2-krát denne mesačne 50 eur.“

Krajský súd na základe uvedených skutkových zistení nasledovne formuloval svoje právne závery, uvádzajúc, že „Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa a doplneného odvolacím súdom vyplýva príjem do domácnosti navrhovateľky v roku 2010 vo výške 489,79 eur a do domácnosti odporcu do 31. 8. 2010 vo výške 1 263,05 eur, tvorený príjmom odporcu zo zamestnania 412,05 eur a jeho starobným dôchodkom 411,20 eur, príjmom manželky odporcu z pracovného procesu 439,80 eur a starobným dôchodkom 231,80 eur a od 1. 9. 2010 vo výške 1 055,05 eur po odpočítaní príjmu odporcovej manželky zo zamestnania. V roku 2011 vyplýva čistý mesačný príjem navrhovateľke 474,40 eur a príjem do domácnosti odporcu 1 222,29 eur tvorený je príjmom z pracovného pomeru vo výške 579,29 eur a starobným dôchodkom minimálne vo výške 411,20 eur a starobným dôchodkom manželky odporcu minimálne vo výške 231,80 eur mesačne. V roku 2012 od januára do apríla navrhovateľka dosiahla čistý mesačný príjem 859,29 eur vrátane odstúpeného vyplateného v apríli 2012 a od mája do decembra, vo výške 318 eur titulom nemocenských dávok. Príjem domácnosti odporcu v roku 2012 bol minimálne na úrovni roku 2011, t. j. 1 222,29 eur. V roku 2013 navrhovateľka dosiahla čistý mesačný príjem od januára do apríla vo výške 318 eur tvorený nemocenskými dávkami a odporca spolu s manželkou vo výške na úrovni roku predchádzajúceho, nakoľko nepreukázal, že k skončeniu pracovného pomeru k 15. 2. 2013 aj skutočne prišlo. Vychádzajúc z odôvodnených potrieb maloletej v roku 2011 vo výške 544 eur a v roku 2012 vo výške 640 eur, ktoré sú zvýšené oproti zdravým deťom vzhľadom na ochorenie maloletej, vyžadujúce si zvýšené náklady na kompenzáciu jej zdravotného stavu, a ktoré aj v roku 2013 podľa tvrdenia navrhovateľky sa nezmenili oproti predchádzajúcemu roku, odvolací súd dospel k záveru, že odporca je povinný podieľať sa na výžive maloletej vzhľadom ku svojmu príjmu tvorenému mzdou a starobným dôchodkom po zohľadnení jeho nákladov na zhoršený zdravotný stav výškou 200 eur od 19. 2. 2010, ktorú výšku odvolací súd znížil od 1. 9. 2010 na 150 eur mesačne vzhľadom ku skutočnosti, že odporca musel od uvedeného obdobia vo zvýšenej miere sa podieľať na nákladoch jeho domácnosti, keďže jeho manželka už nedosahovala aj príjem z pracovného procesu. Od 1. 5. 2012 opätovne výživné na maloletú zvýšil na 200 eur mesačne vzhľadom k navrhovateľkou nezavinenému poklesu jej príjmu, ktorý dosahovala z pracovného pomeru ukončeného jej zamestnávateľom z organizačných dôvodov, ktorý stav v dôsledku jej práceneschopnosti trvá doposiaľ.

Odvolaací súd poukazuje na to, že výživné maloletej nedosahuje ani 25 % príjmu výživou povinného odporcu, i keď v zmysle súdnej praxe by bolo dôvodný určiť výživné maloletej až do výšky 30 % jeho príjmu. Uvedený postup však nie je možným v dôsledku zohľadnenia jeho odôvodnených nákladov vynakladaných na zlepšenie jeho zdravotného stavu. Odvolaací súd záverom uvádza, že v zmysle § 62 ods. 5 zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami výživou povinného odporcu...“.

Sťažovateľ svojou sťažnosťou v podstate požaduje revíziu rozsudku krajského súdu, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu o určení výživného pre maloleté dieťa. Svoju sťažnosť opiera o dôvody, ktoré uviedol aj v samotnom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa. Ústavný súd sa presvedčil, že krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol a náležite ozrejmil dôvody, pre ktoré rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, a preto po preskúmaní sťažnosťou napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad použitého právneho predpisu a vyplývajú z neho dôvody, pre ktoré rozhodol tak, že zmenil rozsudok súdu prvého a zaviazal sťažovateľa platiť výživné na maloletú od 19. februára 2010 do 31. augusta 2010 v sume 200 €, od 1. septembra 2010 do 30. apríla 2012 v sume 150 € mesačne a od 1. mája 2012 do budúcnosti v sume 200 €.

Zároveň rozhodol, že dlh zročného výživného za obdobie od 19. februára 2010 do 17. júna 2013 vo výške 4 621,43 € povoľuje sťažovateľovi zaplatiť v mesačných splátkach po 150 € splatných spolu s bežným výživným. Napokon zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistil pochybenia takej relevancie, ktoré by mohli mať za následok neakceptovateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu z ústavného hľadiska. Sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho súdu, nie je arbitrárny a v dostatočnom rozsahu dáva odpoveď na to, ako a prečo došlo k určeniu príslušnej sumy výživného. Taktiež z neho podľa názoru ústavného súdu nevyplýva ani taká

aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

Z obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu možno vyvodiť vyplýva, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré sú v nevyhnutnej miere v potrebnom rozsahu odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že určenie výšky výživného na maloleté deti ak rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú, resp. jeho zmena, prislúcha súdu, ktorý je pri rozhodovaní viazaný príslušnými ustanoveniami zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktoré ustanovujú základné pravidlá pri určovaní výšky výživného.

Podľa § 62 ods. 1 zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Podľa § 62 ods. 2 zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 3 zákona o rodine každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Podľa § 62 ods. 4 zákona o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 62 ods. 5 zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Ako z citovaných ustanovení zákona o rodine vyplýva, rozhodovanie o výživnom a najmä skúmanie pomerov povinného rodiča nie je vždy mechanické a súdu umožňuje odchyliť sa od povinným rodičom preukazovaných skutočností, prípadne tieto nezohľadniť. Takto postupovali súdy aj v právnej veci sťažovateľa, pričom skutočnosť, že on sám sa s ich právnym názorom nestotožňuje, nemôže, ako už bolo uvedené, samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). Krajský súd sa dostatočne zaoberal všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa (zdravotný stav, vek, príjmové a majetkové pomery, schopnosti a možnosti) a vyhodnotil ich spôsobom, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchytil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto konštatuje, že nezistil dôvod, ktorý by signalizoval možnosť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť, že ním došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného, ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam zákona o rodine, ktoré

majú na pamäti predovšetkým záujem maloletého dieťaťa. Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Zároveň ústavný súd nezistil nič, čo by mohlo nasvedčovať názoru sťažovateľa, že krajský súd v procese dokazovania uprednostňoval práva jedného účastníka konania pred druhým, alebo že niektorému z nich poskytol výhody na úkor druhého. Z uvedeného dôvodu rozhodnutie krajského súdu nesignalizuje ani možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

Na základe uvedeného ústavný súd, poukazujúc na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom (III. ÚS 3/97, II. ÚS 141/04), dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd na záver dodáva, že sťažovateľ má právo podať na okresnom súde podľa § 78 ods. 1 zákona o rodine návrh na zmenu rozhodnutia o výživnom, ak sa zmenia pomery.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2014